

בס"ד
פר' וירא
גיליון שכ"א
שנה ז'
מרחשוון תשפ"ו

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

יארצייט הע"ב לסילוקן של מרנא ורבנא החזון איש זיע"א – שו"ת מרבינו בתורת החזון איש והנהגותיו

לכוון שעת הנץ

שאלה: האם צריך לדקדק להתפלל נץ ממש כפי השעה שכתוב בלוח תשובת מרן זצ"ל: לא ושאלתי מאי טעמא תשובת מרן זצ"ל: החזו"א אמר שלחז"ל לא הי' שעון ושאלתי: איזה זמן יש להתפלל נץ מההר או הנראה תשובת מרן זצ"ל: שניהם טובים

בדברי החזון איש בגדר תפילה בציבור

השואל: מה הטעם של החזו"א שאם נשאר אדם אחד מן המניין שעדיין לא סיים שמונה עשרה אם יבוא אחר ויתפלל עתה שמונה עשרה נחשב תפילה בציבור תשובת מרן זצ"ל: התפילה מתקבלת כשכולם מסיימים התפילה ושאלתי: אבל זה לענין שיתקבל התפילה שיש לזה מעלת תפילה בציבור אבל עכ"פ דין תפילה בציבור הוא להתחיל עם הציבור תשובת מרן זצ"ל: נכון.

נפילת אפים במקום שיש ספרים

שאלה: במשנה ברורה סי' קלא סק"א הביא מח' אם נופלים על פניהם אם אין ס"ת במקום שמתפללין אלא ספרים, ורציתי לידע היאך לנהוג להלכה, (והוא נפק"מ גדולה בבחורים המתפללים בתלמוד תורה שאין שם ספר תורה).

תשובת מרן זצ"ל: החזו"א אמר אפילו ספר אחד

תנאי שלא להצטרף לזימון

שאלה: ידוע שאמר הרב שליט"א החזו"א שיכול להתנות בתחילת הסעודה שלא להצטרף בזימון, ורציתי לידע אם גם לזימון דשלשה כן הדין תשובת מרן זצ"ל: אפשר אבל לא כדאי לבטל.

[נערך ולוקט מספר שימוש חכמים]

הכנעת הקה"י להחזו"א

שאלה: נראה שהקה"י היה מכניע עצמו לחזו"א בהלכה ובשאר דברים. תשובה: הוא נהג כהחזו"א בכל הדברים. הוא החזיק אותו לרבו. הוא היה גיסו, אבל צעיר ממנו.

שאלה: בדבר שהיה חולק עליו בהלכה, האם בסוף נהג כהחזו"א? תשובה: הוא לא רצה לענות על טיפת דם בביצה כל זמן שהחזו"א היה חי.

מה הכוונה בדברי החזו"א שזכה למה שזכה בזכות כיבוד אב

שאלה: בענין מה שאומרים שהחזו"א זכה למה שזכה בזכות כיבוד אב ואם, והרי למד עד כלות הכוחות, כמו שהרב ואזנר סיפר שמצאו שוכב על הקרקע במיצי הכוחות, ולא היה עוד זכות נצרך. תשובה: צריך זכות כדי לזכות.

הנהגת החזו"א בסידור קידושין ושבע ברכות

שאלה: בחתונה של הרב, האם החזו"א בירך את השבע ברכות? תשובה: לא. הוא מעולם לא עשה סידור קידושין או שבע ברכות, הוא לא רצה.

הרב כ"ץ הרב דפתח תקוה סידר קידושין. פעם אחת החזו"א התרצה לסדר קידושין, אצל ר' שמרי' גריינימן, לפי שהיה בתוך השנה על אמו, ולא יכל להיות בחתונה אא"כ יסדר קידושין.

סידור ספרו להדפסה

שאלה: אחד אמר לי שהחזו"א לא סידר כלל את ספרו להדפסה, הוא כתב חידו"ת לעצמו מה שיצא מהסוגיא, אח"כ בקשו ממנו להדפיס אז הוא הדפיס, אבל לא הכין את זה כספר לדפוס.

תשובה: הוא אמר איך להדפיס ומה להדפיס.

שאלה: דבר פלא שלא לקח הסכמה, אף שזה ספר הלכה הרי ידע שיפסקו ממנו.

תשובה: לא היה צריך הסכמה. [נערך ולוקט מספר שמענו כן ראינו]

נטילת ידים בבית הכסא

השואל: האם אפשר ליטול נטילת ידים לסעודה בתוך בית הכסא

תשובת מרן זצ"ל: החזו"א אוסר

אם החזו"א לא בירך ענט"י על נט"י לתפילה משום ספק ברכות או שחלק מדינא וכמה ענינים בזה

חשון תשעז לכבוד מו"ר מרן שליט"א

הנה החזו"א לא בירך על נטילת ידים קודם מנחה ומעריב, ודלא כמעש"י אות סג שפסק כדעת הרמב"ם פ"ו מברכות ה"ב (והרא"ש פ"ט דברכות סכ"ד) שמברך קודם התפילה (ועי' בב"י סי' צב וכן מוכח ברא"ה בבדק הבית סוף בית שיש), אלא כהשו"ע סי' צג ס"ה, האם החזו"א חלק על דבריו מדינא או שהוא מטעם ספק ברכות להקל

תשובת מרן זצ"ל: מדינא

והוסיף מרן זצ"ל: הגאון אינו ספק

ושאלתי: כוונת הרב שמי שעושה כהגאון בכל דבר ודאי אינו חשוב אצלו כספק

תשובת מרן זצ"ל: ודאי

ושאלתי: וכן מה שהחזו"א לא בירך כשאכל ירק שטיבולו במשקה ושלא חתם במודים דרבנן ובברכת בורא נפשות בשם ברוך אתה ה' קל ההודאות הוא ג"כ כנ"ל.

תשובת מרן זצ"ל: נכון

ושאלתי: שמעתי שהחזו"א נהג ככל דברי הגר"א מלבד דברים מסוימים והרב אומר שבהם הוא חלק מדינא

תשובת מרן זצ"ל: נכון

טלית קטן לא מצמר

שאלה: נסתפקו הלומדים מהו טעמו של החזו"א לא לבש טלית קטן של צמר (כמובא בשו"ת סי' ט דין א')

תשובת מרן זצ"ל: לפרסם ההלכה שלא צריך

ושבתי שאלתי האם זה גם כן טעמו של הגר"א (במעש"ר סי"ז).

תשובת מרן זצ"ל: נכון החזו"א כך אמר

עטיפת הטלית

שאלה: ראיתי שהרב לא מתעטף בטלית כעטיפת הישמעלים רק מכסה ראשו, ואבקש בהדרת כבוד לידע טעמו של דבר

בקידה ובכבוד

תשובת מרן זצ"ל: הגר"א והחזו"א

הנחת תפילין מיושב או מעומד

שאלה: שמעתי שהחזו"א לפעמים הניח תפילין בישיבה, האם זה נכון, ואם הטעם משום שסבר כהגר"א

תשובת מרן זצ"ל: נכון אבל בצינעא

קדיש שנים יחד

שאלה: האם נכון שאמר החזו"א שאין לומר שנים קדיש ביחד

תשובת מרן זצ"ל: נכון

ושבתי ושאלתי מאי טעמא

תשובת מרן זצ"ל: תרי קלי לא משתמע

והוסיף מרן זצ"ל מיד אח"כ: לא לעשות מחלוקת

דאגות העצומה של מרנא הרב שך לבריאות עיני רבינו

לפני עשרות שנים סבל רבינו זצוק"ל מבעיה בעינו. בבית הבינו שהוא מתאמץ מאוד בקריאת הספרים ואינו רואה טוב. אחד מבני הבית שהיה מקורב גם למרנא זצ"ל ראש הישיבה הגרא"מ שך זצוק"ל, הלך למרן הרב שך ואמר לו שרבינו לא רואה כל כך טוב ומתקשה בקריאת האותיות הקטנות בגיליון הש"ס של רבי עקיבא איגר.

אמר לו מרן הגרא"מ שך, למה אתם מתמהמהים, אתם יודעים שאם זה יהיה תלוי בו הוא לא ילך לשום רופא, יש רופא בירושלים ד"ר זילברמן – הוא היה רופא שאף טיפל במרן הגרא"מ שך – אני מכיר אותו, תלכו אליו ויטפל בו. הוסיף מרן הגרא"מ שך זצוק"ל: **"תגידו לו שידע שזה העיניים של כלל ישראל ולכן שיטפל בו בכל הוצאות"**.

לקחו את רבינו לד"ר זילברמן, הוא אמר שלדעתו זו בעיה של קטרקט וצריך להזמין ניתוח. הוא היה רופא שומר תורה ומצוות וירא שמים ואמר: **"אם הרב שך אמר שזה עיניים של כלל ישראל, אני מפחד להתעסק עם העיניים האלה, אי לא רוצה לקחת סיכון. תלכו לד"ר בלומנטל בתל אביב, והוא יטפל ברב. תאמרו לו שאני חושב שזה ענין של ניתוח"**. נסעו לתל אביב, הגיעו אל הרופא ולאחר בדיקה אמר, גם לדעתי זה ענין של קטרקט וצריך לעשות ניתוח.

חזרו למרן הרב שך וסיפרו לו את הדברים. אמר מרן זצוק"ל, **"בסדר, אבל נתחיל עם עין אחת, לא לעשות ניתוח לשתי העיניים בבת אחת"**.

הוסיף מרן זצוק"ל וביקש: **"כשמתחיל הניתוח תתקשרו אליי שאני יוכל להתפלל, אגיד תהילים"**.

באותם זמנים לא היו טלפונים כמו היום, ועם תחילת הניתוח עדכנו את מרן דרך טלפון של הרופא ומרן אמר תהילים להצלחת הניתוח.

לאחר הניתוח אמר הרופא שצריך לחבוש את העין ושיבוא למחרת להוריד את התחבושת.

למחרת באו לקחת את רבינו לרופא, רבינו ישב כבר באוטו ופתאום אמר למי שהתלווה אליו: **"עלה למעלה להביא לי גמרא מהבית"**.

שאל המלווה, איזה גמרא?

אמר רבינו, **"שיהיה ברכות"**.

רצו למעלה במהירות, לא רצו להפסיד את התור לרופא והביאו לרבינו גמרא ברכות. כשהגיעו אל הרופא אמר הרופא לרבינו, עכשו נוריד את התחבושת ונראה איך הרב רואה. מיד אמר רבינו, **"תביאו קודם את הגמרא"**, רבינו לקח את הגמרא, פתח את הגמרא ושם אותה גבוה מול עיניו. כשהוריד את התחבושת מהעין, מיד החל רבינו לקרוא את הגמרא.

לאחר מכן הסביר רבינו, **"אתם יודעים למה עשיתי את זה? רציתי שהדבר הראשון שהעיניים שלי ייראו זה גמרא. מיד כשיורידו לי את התחבושת, שהעיניים שלי יראו גמרא"**. רבינו למד עוד קצת מהגמרא ומאוד שמח שרואה טוב, ואמר לעשות ניתוח גם על העין השנייה.

כשיצאו מהרופא, שאל הרופא את בני המשפחה, **"אתם בטוחים שהרב הצליח לפני הניתוח ללמוד ולקרוא מתוך הספרים?"** אמרו, **"ודאי, כל היום הרב לומד מתוך הספרים"** אמר הרופא, **"לפי מה שאני רואה, הוא לא ראה כלל בעיניים, תדעו לכם שתקופה ארוכה הוא למד הכל בעל פה!"**

לאחר הניתוח ביקש רבינו לנסוע למרן הגרא"מ שך זצוק"ל שקיבל את רבינו זצוק"ל בשמחה רבה, ורבינו אמר לו **"יש"כ על התפילות ועל הכל. למחרת ביקש רבינו לנסוע גם לחמיו, מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שגם היה לחוץ מהניתוח. נכנסו לחדרו של מרן, ומיד כשנכנסו שאל ביידיש מרן הרב אלישיב, איך היה הניתוח על העיניים? רבינו אמר, **"ביה בסדר, ומיד התחילו לדבר בלימוד על שאלה שנשאלה על ידם וכך המשיכו חצי שעה לדבר בלימוד, לא על הניתוח ולא שום עניין אחר. רק לאחר עיון מעמיק וליבון העניין נפרדו גדולי עולם אלו, ורבינו חזר לבני ברק."****

מדוע ביקש הרב שך שיכניסו את הפשקווילים לקברו

במענה לשאלה הלכתית שנשאל רבינו ע"י הגר"א מן עברו אישה ניצולת שואה אשר אמרה לבנה כי הצליחה להשאר בחיים מבחינה נפשית וגופנית, לעבור כל התופת הנורא במחנות בשואה, בזכות תפילה אחת קצרה לקב"ה שהייתה שגורה על פיה – מה שאנו מתפללים בימי שני וחמישי: **"הַבֵּט מִשְׁמַיִם וְרֵא, פִּי הָיִינוּ לַעַג וְקָלָס בְּגוֹיִם, נַחֲשָׁנוּ כְּצֶאֱנָה לְהִלָּךְ וְלִפְנֵי וְלִפְנֵי וְלִפְנֵי וְלִפְנֵי זֹאת שְׁמֶךָ לֹא שָׁכַחְנוּ, נָא אֵל תִּשְׁכַּחְנוּ"**. ואמרה להקב"ה: **"בכל זאת" אף על פי שאני רואה ים של מוות, ואני רואה כל מיני גיהנום אבל "שמך לא שכחנו". נא, בבקשה ממך אבא, אל תשכחנו** – גם אתה אל תשכח אותנו. מילים אלו להקב"ה היו שגורות על לשונה

והוסיפה אישה הצדיקה ואמרה לבנה: עם תפילה זו דיברתי עם אבינו שבשמים בהיותי בארץ, והיא הצילה אותי בגיהנום התחתון, עם תפילה זו רצוני לבוא לאבינו שבשמים – לפני כיסא הכבוד, ואולי בקשה ותפילה זו תצילני מגיהנום של מעלה. **"אבל איני יודעת האם זה מותר? נו, שאל את רבי חיים קנייבסקי"**.

הרב מן ממשיך לספר: **"ניגשתי לבית רבינו והצגתי לפניו את הדברים. הרב שמע וזלגו עיניו דמעות, אמר: 'צריך לבדוק האם זה גם פסוק או תפילה'. הגשתי לפני ותנ"ך, הוא דפדף חצי דקה בכמה מקומות. ואמר: 'אינן זה פסוק'. והמשיך לומר: 'אם זה היה פסוק, היה בכך ביזיון דברי תורה – להניחו בקבר עם הנפטר, אבל זו תפילה. ואם כן, שינח – בכלי בתוך וייתן לה ביד'."**

ולאחר שפסק הרים הרב את עיניו ואמר לרבי אליהו מן: **"אבער דער ריבונן של עולם דארף ניט קיין צעטלאך"** (אבל ריבוננו של עולם אינו זקוק לפתקאות...). **"שאלתי: 'האם אכן לומר לה את היסוד החשוב הזה, שהקב"ה אינו צריך לפתקאות?' השיב הרב: 'לא להגיד לה את הדבר, כי מאחר ויש לה הרגשה טובה עם זה, שיינתן לה את משאלת ליבה'"**.

הגר"א מן הוסיף ושאל, כי שמע שבהלווייתו של רבי יחזקאל אברמסקי, נשאו אחרי מיטתו את ספריו 'חזון יחזקאל', וע"כ אמר הרב שך: **"אני לא אבקש שישאו אחרי מיטתי את 'האבי עזרי', אלא אבקש שיניחו בקברי את כל 'הפשקווילים' שכתבו עליי, ואומר לריבוננו של עולם: תראה ריבוננו של עולם – כמה שהתבזיתי למענך" ו"לפי מה שאמר הרב שהקב"ה אינו צריך פתקאות, מדוע ביקש הרב שך שיכניסו בקברו? ומה יש צורך בפשקווילים הללו?"**

עוד הוסיף ושאל: **"כידוע, רבי יהודה סגל ממנצ'סטר עשה לוח שעל ידו ילמדו כל יום 2 הלכות לשון הרע בחפץ חיים, ורבי יהודה ביקשו שלאחר 120 שנותיו יניח בידו לוח אחד, וזה יהיה הויזה שלו לעולם האמת, ושוב הנני שואל כתלמיד: אם הקב"ה אינו צריך לפתקאות למה הרב סגל צריך לכל זה?"** **"היו גדולי עולם שביקשו שאת הארון שלהם יבנו מהשולחן שעליו עמלו בתורה"**, והרי אם ד' לא זקוק לפתקאות גם אינו זקוק לשולחנות. אז מה הטעם?!"

השיב לו רבינו: **"אכן, ד' יתברך אין לו צורך בפתקאות, בפשקווילים בלוחות ובשולחנות. והטעם שהם ציוו על כך לעשות כן כפי שסיפרת, כי על ידי כך אנשים ישאלו ויתעוררו גם כן להתבזות על כבוד שמים ויתעוררו ללמוד הלכות לשון הרע, ובעיקר – לעמוד בתורה הקדושה, וזו להם לזכות נוספת לעולם האמת"**.

הרב שך זה כלל ישראל

אמרתי להרב מה ששמעתי מהרב חנניה ציולק שליט"א, שפעם אחת עמד לנסוע לחו"ל למען אגודת "עזר מציון" שהנ"ל עומד בראשו, ובא לפני הרב להתברך מפיו לקראת הנסיעה, ושאלו הרב: **"איך אתה נוסע, מה יהיה עם הרב שך, הרב שך זה כלל ישראל ... (הנ"ל היה משמשו בימי חליו כל בוקר), וענה לו שאכן משתדלים אנו ודואגים לכל צרכיו, ונעמוד כל הזמן בקשר, אבל אני דואג ל"עזר מציון". אמר לו הרב: ההשתרלות שלך למען "עזר מציון" היא מהבית שלך אל הרב שך כל בוקר. בזה יצאת ידי חובת ההשתדלות!"**

לאחר כשבועיים הגיע מהבנק הודעה שנכנס בעילום שם סך 80 אלף דולר למען "עזר מציון", עד היום לא ידועה זהותו של התורם. ר' חנניה הגיע להרב לבשר על ה"מופת" הגדול, ואמר לו הרב: **"זהו מופת של הרב שך!"**

ואמר הרב: אבא זצ"ל היה צריך פעם אחת להדפיס ספר אחד מספריו והיה חסר לו 7,000 לירות, ובא אלי יהודי שאמסור לאבא את כל הסכום בעילום שם. באתי לאבא, נתתי לו ואמר לי שבע"עילום שם" אינו לוקח. רק יצאתי מן החדר והנה מגיע יהודי ונותן לאבא זצ"ל סך 7,000 לירות, ולא ידע הנ"ל מכל הסיפור. אמר לי אבא: **"אתה רואה, אם מן השמים הכסף צריך להגיע – הוא מגיע!"** [הדברים לוקטו ונערכו מדרך שיחה, במה, יתד השבוע]

לע"נ הרה"ג רבי שמעון בן אליקים געצל ברכר זצ"ל, והגר"א מן העיד ששמע רבינו עליו כי הוא היה מהאנשים הכי קרובים אליו נלכ"ע י"ב מרחשוון תשפ"א

יו"ל ע"י מכון "דרך אמונה" בקול ובכתב – קו דרך אמונה: 0799-211-666 לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com

הגיליון מובא מידי שבוע במסגרת חוברת אוצר הפרשה, גליונות מרבתינו זצוק"ל ושלטי"א ניתן לקבלו במייל – a169258235@gmail.com

נא טלו שותפות ביזכוי הרבים - לתרומות והנצחות לזכות ולע"נ ניתן לפנות למייל אוצר הפרשה, וכן במספר - 055-760-0055